

w SOBOTĘ DNIA 15. MARCA ROKU 1783

Z Paryża dnia 3. Lutego
 Teraz właśnie wylzły z Dru-
 karni Królewskiej *Artykuły*
Przedugodne pokoju między
 Francją i Anglią między
 Anglią i Ameryką, między
 Hiszpanią i Anglią: które tu w
 całej ich obtzerności kła-
 dniemy, poczynając od Tra-
 ktatu przedugodnego Francji z
 Anglią.

Artykuły *Przedugodne* Po-
 koju między Królem Francu-
 skim i Królem Wielkiej Brytan-

ni, podpisane w *Wersalu* dnia
 20. Stycznia 1783.
 w Jmie Tróycy Przenay
 świętzey.

Król Chrześcianański i Król
 Wielkiej Brytanii, pobudzani
 równą żądzą oddalenia niebezpie-
 śliwości wojny wszystko pisko-
 szącey, i przywrócenia między
 sobą jedności i zgody, potrzebney
 równie dla całego Narodu ludzkie-
 go w powszechności, jako i dla
 dobra wtajemnych Królestw, Sta-
 now, i poddanych wzajemnych,

wyznaczyli na ten Koniec: to jest; z Strony Króla Chrześciańskiego, Pana Karola Gavier Hrabie de Vergennes Konsyliarza we wszystkich radach, Kommandora Orderów, Konsyliarza Stanu woiennego, Ministra i Sekretarza Stanu, mającego Departament Spraw cudzoziemskich: a z strony Króla Wielkiej Brytannii, Pana Alleyne Fitz Herber, Ministra Pełnomocnego Króla Wielkiej Brytannii: którzy Komunikowawszy sobie wzajemnie i należycie swoje pełnomocne władze ułożyli Artykuły Przedugodne następujące.

Art I. Jak prędko Artykuły przedugodne zostaną podpisane i ratyfikowane, zaraz przywrócona będzie przyjaźń i zczera między Królem Chrześciańskim i Królem Wielkiej Brytannii, między ich Królewstami, Stanami i poddanemi, na lądzie i namorzu, we wszystkich częściach Swiata. posłane będą rozkazy do Woyfk i do Flot, iako też do poddanych obu Państw, aby zaprzestali wszelkiego nieprzyiacielstwa, i żyli w iedności iak naydoskonalszey, zapominając przeszłych rzeczy, iak im do tego dają rozkaz i przykład ich Monarchowie; i dla wykonania tego Artykułu, dane będą z obu stron paszporty morskie tym Okrętom, które będą posłane z tą nowiną do Kraiów należących

do obu Potetncyi. II. Król Wielkiej Brytannii zachowa dla siebie Wyspę Ziemi Nowey, i Wyspy iey przyległe, iako i to wszystko, co iemu było ustąpiono Artykułem XIII. Traktatu Utrechtskiego, waruiąc iednak te wyłączenia, które się położą w Aartykule V. terazniejszego Traktatu. III. Król Francuski zabiegaiąc tym kłótniom, które zachodziły dotychczas między Narodami Francuskiemi i Hiszpańskimi. zrzeka się prawa do połowu ryb, które mu należało z mocy tegoż Artykułu Traktatu Utrechtskiego, od Kapu Bonawistą aż do Kapu S. Jana. leżącego na Brzegu Wschodim Ziemi Nowey, na 50tym gradusie szerokości na Północ: przez co połów Francuski poczniesię od pomienionego Kapu Świętego Jana, dóydzie przez północ, i zwracaiąc się stroną Za hodnią Wyspy Ziemi Nowey, będzie miał za granicę mieysce nazwane Kap Raye, leżący na 47mym gradusie i 50. minut szerokości IV. Rybacy Francuscy używać będą połowu, pozwolonego sobie Artykułem poprzedzaiącym, tak iak mają prawo używać go z mocy Traktatu Utrechtskiego. V. Król Wielkiej Brytannii ustąpi Królowi Chrześciańskiemu ze wszelką własnością Wysp Świętego Piotra i Miquelon. VI. Względem prawa połowu ryb

w Golsie Świętego *Wawrzyńca*, *Francuzi* będą go daley używać, podług Artykułu V: Traktatu *Paryskiego*. VII Król *Wielkiej Brytannii* wróci *Francyi* Wyspę *S. Lucy*, i ustapi iey i zagwarantuie Wyspę *Tobago*, VIII. Król *Chrześcianański* wróci *Wielkiej Brytannii* Wyspy *Grenade*, *Grenadyny*, *Świętego Wincentego*, *Dornike*, *Świętego Krzysztofa*, *Nevis* i *Montserat*: a Miasta z *Portami* tychże Wysp zawoioowanych od *Francyi* i od *W. Brytannii*, oddane będą w takim samym stanie, w jakim były, gdy ie zabierano; i będzie przytym dany czas 18. Miesiący, rachuiąc od Ratyfikacyi Traktatu Ostatecznego, tym poddanym Korony *Francuskiej* i *Wielkiej Brytannii*, którzy osiedli na pomienionych Wyspach, mających przywrócone mi być do przedania swoich dóbr, do odzyskania długów, do przewiezienia swoich sprzętów, i do przeprowadzenia niasię, nie czyniąc im żadney w tym przeszkody, bądź z przyczyny ich religii, bądź z innego iakiego powodu, wyłączywszy tylko tych, którzy albo będą zadłużeni, albo będą mieli na sobie sprawy kiminalne. IX. Król *Wielkiej Brytannii* ustapi i zagwarantuie Królowi *Chrześcianańskiemu* zupełną własność *Rzeki Senegali*, i iey przy należności z *Fortecami Świętego Ludwika*, *Podor*, *Galam*, *Arquin*,

i *Portendych*, Król *Wielkiej Brytannii* wróci także *Wyspę Goreę*, która będzie oddana w takim samym stanie, w jakim była, gdy ią woysko *Wielkiej Brytannii* zabrało. X. Król *Chrześcianański* będzie z swiey strony gwarantował Królowi *Wielkiej Brytannii* *Fortecę James* i posiadanie rzeki *Gambii*. XI. dla uniknienia dalszych sporów w tey Części *Swiata*, oba Dwory umówią się z sobą, bądź przez Traktat Ostateczny, bądź przez Akt osobny, i uczynią rozgraniczenie między swoiemi tam *Dzierżawami*. Handel *Gumy* będzie prowadzony w czas przyszły, tak iak *Narody Francuski* i *Angielski* prowadziły go przed rokiem 1755. XII. Cofię tycze reszty *Brzegów Afrykańskich*, poddani obu Państw będą mieli do nich wstęp, tak iak mieli do tych czas.

XIII. Król *Wielkiej Brytannii* wróci Królowi *Chrześcianańskiemu* wszystkie te dzierżawy, które do niego należały na początku terażnieyszey *Woyny*, na *Brzegu Orixa* i w *Bengalu* leżące, z zupełną wolnością opalania *Osady Chandernagor*. kanałem dla *Sprowadzenia wód*; i ieszcze tenże Król *Wielkiej Brytannii* bierze na siebie, ile będzie wiego mocy zabezpieczyć *Podanym Francuskim* wtey części *Indyi*, iakoi na *Brzegach Oryxy*, *Koromandelu*, i *Malabaru*. handel pewny, wolny, i nie podległy, tak iak go prowadziła dawna *Kompania Francuska Indyi Wschodnich*. czy to *Francuzi* zechcą go prowadzić *Kompanią*. czy każdy poddany od siebie iednego. XIV. *Pondicberi* będzie także oddane i gwarantowane *Francyi*, iako i *Karykal*. i Król *Wielkiej Brytannii*, dla okragleyszego położenia *Pondicberi*. postaralię o dwa powiaty

*Yalanou i Bahour; a dla Karikal o cztery Magany, które tam są przyległe. XV. Francya powróci do swoiey Dzierzawy Mabe, i do swego Kantoru w Suracie! i Francuzi będą prowadzili handel w tey Części Indyi podług fundamentów położonych w Artykule XIII. tego Traktatu. XVI. Jeżeliby Francya miała jakich Alliantów w Indyi, zaproszeni oni będą jako i Allianci Wielkiey Brytannii do przyłączenia do terażniejszego Traktatu; i na ten koniec, rachując od czasu podania im tey propozycji, będzie im dany czas czterech Miesiący do namyslenia się; a jeżeliby niechcieli od tego przyłączyć, Król Chrześcijański i Król Wielkiey Brytannii przyrzekają sobie, że nie będą im pomagali, ani tajemnie, przeciwko Oladom Francuskim lub Brytańskim, ani przeciwko dawnym dzierżawom swoich Alliantów; i jeszcze będą ofiarowali swoje starania do ich pogodzenia, XVII. Król Wielkiey Brytannii dla dania Królowi Francuskiemu szczeręgo dowodu pojednania się przyiani, i dla ugruntowania pokoiu następującego, zezwoli na zskafowanie i wymazanie wżyszkich Artykułów ściągających się do *Dunkierki*, rachując od Traktatu pokoiu zawartego w *Utrechie* w Roku 1713 *inclusivè* aż do dnia dzisiejszego XVIII. Przez Traktat Ostateczny, odnowione i potwierdzone będą wżyskie inne Traktaty, które dotąd były między obiema Stronami Traktującemi, i którym się nie nyníę co przez Traktat Ostateczny, lub przez niniejszy Traktat przedugodny; i oba Dwory wyznacza Komissarżow do ułożenia stanu handlu obojga Narodów, dla obmyślenia nowych rozrządzeń handlu, na fundamencie wzajemności i wzajemney przyzywości. Też dwa Dwory ułożą po przyjacielsku między sobą czas przyzwoity na takie roboty. XIX. Wżyskie kraie większe lub mniejsze, które są zawoowane, albo mogły być zawoowane, w którychkolwiek bądź Częściach Świata, od Woyłk Króla Jmci Chrześcijańskiego, albo przez Woyłk Króla Jmci Wielkiey Brytannii a które nie są wyrażone w niniejszych Artykułach, będą odlane bez trudności, i bez wyciągania nadgrody XX. Ponieważ rzecz jest potrzebna naznaczyć Ep. che pewną do poddawania wzajemnego Krawow i powyprowadzania z nich woyłk; rzecz tak jest umówiona, że Król Wielkiey Brytannii każe wypisać swym Woyłkom z woyłk S. *Potra i Mikelon* we 3. Miesiący po ratyfikacyi Traktatu Ostatecznego, albo i prędzej, jeżeli będzie można. Król Wielkiey Brytannii powróci również przy końcu trzech Miesiący, albo i prędzej, jeżeli będzie można.*

danía Wyspy: *Grenadę, Świętego Wincentego, Dominikę, Świętego Kryzstofa, Newis i Montferat.* Francya obeymie Miasła i Kantory, wrócone iey w *Indyach Wschodnich*, oraz te powiaty, o które się dla niej Król Wielkiey Brytannii postara dla zkrąglenia należytości *Pondichery i Karikal*, w 6. Miesiący po ratyfikacyi Traktatu Ostatniego, albo, i prędzej, jeżeli będzie można uczynić. Przy końcu tegoż czasu szóstomiesięcznego Francya odda te miasła i kraie, które iey Woyłk zabrały *Anglikom*, albo ich Alliantom w *Indyach Wschodnich*; i dla tego rozkazy potrzebne. posłane będą od każdej z obu Stron Traktujących, z wzajemnymi pażportami dla tych Okrętów, które ie powiozą zaraz po ratyfikacyi Traktatu Ostatecznego. XXI. Zabrani w niewolą przez woyłk Króla i Chrześcijańskiego i Króla Wielkiey Brytannii, na lądzie i na morzu ludzie, będą zaraz po ratyfikacyi Traktatu Ostatecznego, wzajemnie i szczerze, nie wyciągając za nich opłaty, oddani, placąc przytym te dlugi, któreby zaciągali w czasie swoiey niewoli; i każda Korona uczyni należyty obrachunek lożonego nadržymanie niewolników kosztu, podług podanych sobie wzajemnie autentycznych Regestrow. XXII. Dla zapobieżenia wżyskim trudnościom, sporom, i niezateniom, któreby mogły się zdarzyć z okoliczności takich zabranych Okrętów, iż po podpisaniu tych Artykułów przedugodnych, ułożona rzecz jest zobustring, że te Okrety i sprżety, któreby były zabrane na Morzu *Manche* i na Morzach *Północnych*, po uplynieniu u nich do czasu ratyfikacyi terażniejszego Artykułów Przedugodnych, będą z obu stron oddane: na Morza ciągnące się od *Manche* i Morza *Półnego* do Woyłk *Kanaryjskich*, białe i Ocean i Morze *Szodżenne*, naznacza się cały Miesiący: na Morza od Woyłk *Kanaryjskich*, aż do *Linii Ekwinoctwalney* czyli *Ekwatora*, dwa Miesiące; na wżyskie z sienne mieysca Świata, 5. Miesiący dacie się czasu, bez żadnego wyłączenia, i tak, iż bez gubney różnicy czasu i mieysca. XXIII. Ratyfikacye niniejszych Artykułów Przedugodnych będą należyte wyślane, i zamienione w zaciąganie jednego Miesiąca, albo i prędzej, jeżeli będzie można uczynić rachując od dnia podpisania niniejszych Artykułów. Dla wiary czego, my niżej podpisani Ministrowie Pełnomocni, z moym i naszym nadzwyczajnym, papiańskim ninyjszym Artykuł przedugodny, i każdemu przyłożeniu pieczęci Działou w *Kerjalu* dnia 22.

S U P L E M E N T

DO GAZET WILENSKICH

w SOBOTĘ DNIA 15. MARCA ROKU 1783.

Z Londynu dnia 7. Lutego.
 Pomnożenie długow Narodowych Królestwa naszego rachując od Roku 1700. aż do Roku 1782, może być ukazane sposobem następującym: W Roku 1700. wynosiły te długi na 16. Millionow *Funtow Szterlingow*. W czasie wojny za panowania Królowey *Anny*, dług Narodowy powiększył się w R. 1714. do 55. Millionow. Od tego czasu aż do Roku 1740. którego stanął pokój, ten dług spadł tylko do 47. Millionow, Wojna zakończona Traktatem *Akwisgrańskim* w Roku 1748. podniosła ten dług do 72. Millionow. Wojna, która się zakończyła w Roku 1763. powiększyła tenże dług do 148. Millionow. Dwanaście lat pokoju zmniejszyło go tylko 12. Millionami. Więc w czasie wybuchnienia wojny *Amerykańskiej*, dług ten wynosił do 136. Mil-

lionow, Teraz tenże dług urosł blisko do 200. Millionow *Funtow Szterlingow*. Zatem *Anglia* przez tę ostatnią wojnę powiększyła dług swój narodowy 64 Millionami. A jeszcze nierachujemy tu utraty ani 13. *Stanow Ziednoczonych* ani tych dzierżaw, które musi ustąpić *Francyi* i *Hiszpanii*, ani znacznego zmniejszenia dochodow Królestwa, wielkiej liczby poddanych, handlu, fabryk &c,

W tych dniach wszedł na Rzekę *Tamizę* Statek pod banderą *Ameryki - Ziednoczoney*. Jest on najpierwszy, otwierający handel między *Anglią* i *Rzeczpospolitą Amerykańską*, wyszedł z *Nantuchet* z olejem i z innemi produktami połowu, do *Ostendy*, lub iakiego Portu *Francuskiego*; ale dowiedziawszy się w drodze o podpisaniu Punktow *Przedugodnych*, zawinął tu do do nas.

Z Londynu dnia 9. Lutego.

Hrabia *de Moustier*. Minister Pełnomocny Króla *Francuskiego* przy naszym Dworze, był prezentowany onegdaj Królowi Jegomości, przez Pana *Gerarda de Rayneval* jego poprzednika, który powraca do *Paryża*. Tegoż samego dnia Lord *Mounstuart*, syn Hrabi *de But*, podziękował K rólowi Jmci za naznaczenie siebie na Ministrowstwo przy Dworze *Madryckim*. Margraf *de Carmarthen*, który ma rezydować przy Dworze *Wersalskim* w charakterze Posła Królewskiego, wybiera się iuż do *Paryża*

Traktat Przedugodny między *Anglią* i *Ameryką*.

Artykuły ułożone przez i między *Rychardem Oswaldem*, *Koniuszym*, *Komissarzem* wyznaczonym od Króla *Jmci Wielkiej Brytannii* do układania pokoju z *Komissarzami* *Stanów Zjednoczonych Amerykańskich* od pomienionego Króla *Jmci Wielkiej Brytannii* z iedney strony, a przez i między *Janem Adams*, *Beniaminem Franklin*, *Janem Jay*, i *Henrykiem Laurens*, czterema *Kommissarzami* pomienionych *Stanów* wyznaczonemi do układania pokoju z *Komissarzem* pomienionego Króla *Jmci Wielkiej Brytannii* z drugiey strony; aby były włożone i usta-

nowiły *Traktat* pokoju, który chcą zawrzeć między *Koroną Wielkiej Brytannii* i pomienionemi *Stanami Ziednoczonymi*; który jednak *Traktat* nie ma być pierwiey zawarty, póki nie będą ułożone warunki pokoju między *Wielką Brytanią* i *Francyją*; i zatyń *Król Jmci Wielkiej Brytannii* będzie gotow takowiy *Traktat* zawrzeć.

„ Ponieważ same tylko wzajemne korzyści i przyswoitość spólna czynią z doświadczenia iedyny fundament pokoju i przyjaźni między *Państwami*; zgodzono się z obu stron ułożyć *Artykuły* *Traktatu* na takich fundamentach *slusznosci*, *wspanialey*, i *wzajemności*. aby wszystkie prywatne pożytki (te to nasłona niezgody) odrzuciwszy, tak się mogła ustanowić spólność pożyteczna i zadość czyniąca między obiema krajami, iżby można było to sobie obiecywać, iżby ona zabezpieczała dla obu narodów pokóy i wieczną z godę.

Art. I. *Król Wielkiej Brytannii* uznaje pomienione *Stany Ziednoczone* to jest, *New Hampshire*, *Massachuset s Bey*, *Rhode Island* i *Plantationes de Providence*, *Connecticut*, *New York*, *New Fersey*, *Pensylwanie*, *Delaware*, *Maryland*, *Virginie*, *Caroline Septentrionale*, *Caroline Meridionale*, i *Georgie* „ za *Stany Wolne*, *Udzielne* i *Niepodległe*; że trak-

tuie z temi Stanami iako z ta-
kiami; i że i za siebie samego,
i za swoich dziedziców i na-
stępców, zrzeką się wszelkicy
pretenzyi do rządzenia nimi, do
własności, i do praw kraiovych
tych Stanów, i kaźdey części
z tychże Stanów: i dla zabie-
żenia wszelkim sporóm któreby
mogły zayść w czasy przy-
szle względem granic pomie-
nych Stanow *Ziednoczonych*,
uchwalono i oświadczo no
ninieyszym Traktatem, że ich
granice są i będą tak iak nastę-
pnie; to iest: II. Od an-
gulu z Strony *Północno Zachod-
niey Nowey Szkocyi*, to iest,
od tego angulu który się formu-
ie z linii pociągnioney pro-
sto na *Północ* źródłą rzeki *Swię-
tego Krzyża* aż do gór wzdłuż
tych wysp, które odłączają
rzeki wpadające do rzeki *Swię-
tego Wawrzyńca*, od rzek
wpadających do *Oceanu Atlan-
tyckiego* aż do Strony *Północ-
no Zachodniey* rzeki *Connecti-
cut*; ztamtąd ustępując i idąc
wzdłuż śródka teyże rzeki
aż do 54go stopnia szerokości
północney! ztamtąd linią pro-
stą na zachod, pod tąż samą
szerokością, póki się taż linia
nie dotknie rzeki *Sroquosi* albo
Cataraquy; ztamtąd idąc wzdłuż
śródka teyże rzeki aż do iezio-
ra *Ontaria*; przez śródek po-

mienionego ieziora póty, póki
się ta linia nie dotknie kom-
munikacyi tego ieziora z iezio-
rem *Eriè*; ztamtąd idąc wzdłuż
tey komunikacyi aż do ieziora
Eriè, przez śródek pomienio-
nego ieziora póty póki ta linia
nie przyidzie do komunikacyi
przez wodę między tym iezio-
rem i iezio-rem *Superieur*; ztam-
tąd przez iezioro *Superieur* ku
Północy wysp *Roiale* i *Phelypeaux*,
aż do ieziora *Long*; ztamtąd idąc
przez śródek pomienionego
ieziora *Long* i przez kom-
munikacyą przez wodę między
tym iezio-rem i iezio-rem *des
Bois* (*the Lake of the Woods*)
aż do pomienionego ieziora
des Bois; ztamtąd przez po-
mienione iezioro aż do końca
posunionego naybarzieszy ku
stronie *Północno Zachodniey* te-
góż ieziora, a ztamtąd idąc
prosto na *Zachod* aż do rzeki
Mississipi ztamtąd przez linią
prostą ciągnącą się wzdłuż śród-
ka rzeki *Mississipi*, póki ta Linia
nie przetnie naybarzieszy ku *Pół-
nocy* posunionej części stopnia
31go szerokości północney.
Na *Połódnie*, idąc linią ciągnącą
się prosto na *Wschod* od wy-
naczonego Punktu wspomnio-
cey ostatnim razem Linii prze-
cinającej stopień 31szy szero-
kości na *Północ Ekwatora* aż
do śródka rzeki *Apalachiola*

albo *Catabouche*; ztamtąd trzy
mając się śródka tey rzeki
aż do złączenia się iey z rzeką
Flint; ztamtąd prosto aż do
końca rzeki *Świętej Maryi*; a
ztamtąd zstępując wzdłuż śródka
rzeki *Świętej Maryi* aż do
Oceanu Atlantyckiego Na
Wschód idąc linią ciągnącą się
wzdłuż śródka rzeki *Świętego*
Krzyża od miejsca iey wpadnie-
nia w Stanowisko *Fundy* aż
do iey źródła; ztamtąd od iey
źródła prosto ku *Północy*
aż do rzeczonych wyżej
gór, które oddzielają rzeki wpa-
dające w *Ocean Atlantycki*, od
rzek wpadających do rzeki

Świętego Wawrzyńca, w tym
wzyskcie Wyspy z tey strony
w odległości 20 mil z kaźdey stro-
ny brzegów należących do
Stanów Zjednoczonych, ileżące
między Liniami ciągnącemi
się prosto na *Wschód* od tych
punktów, gdzie rzeczone grani-
ce między *Nową Szkocją*
z iedney strony, a *Florydą*
Wschodnią z drugiey, dotkną się
Stanowiska *Fundy* i *Oceanu Atlan-
tyckiego*, wyłączając te wyspy,
które teraz są albo były przed-
tym w obrębie granic wyżej
pomienionej Prowincyi *Nowey*
Szkocyi.

Reszta na potym

DONIESIENIE z WILNA.

Prześwietna Kommissya Edukacyi Obojga Narodów, folwark *przeższ*
to Jeznicki Haraburdziski zowiący się w Woiew: *Wileńskim* leżący, na-
wartość dziedziczną wedle proporcji wyciągnięney z niego przez *Lutra-*
cyą Intryaty 93,333. groszy 10. oszacowany, przez rezolucyą Rady swoiey
Ekonomiczney na dniu 21. Miesiąca Lutego terażnyszego 1783. Roku
zafzła, *per plus offerentiam* podług przepisu Konstytucyi Seymu w R. 1775.
za końzonego sprzedać determinowała; do takowey sprzedaży, czyli
attentowania potrzebney w tey mierze Licytacyi J. Pana *Malczewskiego*
Pisarza Sądów swoich Kadencyi *Litewskich* wyznaczony, termin zaczyna-
nia się teyże Licytacyi w Mieście J. K. Mci *Wilnie* dzień 23. Miesiąca
Kwietnia toczącego się 1783. Roku zamierzyła.

J. P. *Weltz* okulista i Operator Króla Jmci Pruskiego znay-
duię się od czasu niejakiego w tutejszym mieście *Wilnie* Dnia 4 *Marca*
w przeciągu minut czterech zdiął łuszczkę z oka Jmci Xdzu *Kreczma-*
nowi S. T. D. Zakonu *Kaznodzieyskiego* w *Klasztorze* S. *Ducha*
w przytomności J. P. *Briotego* ex Collegio *Medico* na tę *Operacyą*
zaproszonego, i w przytomności innych wielu *Medyków* i *Osob* *Dy-*
styngwowanych; a to tak szczęśliwie; iż pomieniony *Jmci* X. *Kreczman*
w przeciągu dni sześciu zupełny wzrok otrzymał zadającym zotym
po dobney usługi pomieniony J. P. *Weltz* donosi, iż czas niejaki ma
zabawić w *Wilnie*, i do posługi siebie, nim się oddali, ofiaruje.